

Den 7. juli 2000 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 8. februar 2000 af Arresthuset i Esbjerg. I rapporten bad jeg arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter udtalelser af 31. august 2000, 14. september 2000 og 31. januar 2001 fra henholdsvis Arresthuset i Esbjerg, Politimesteren i Esbjerg – i sin egenskab af arrestinspektør – og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Politimesterens udtalelse af 14. september 2000 er indholdsmæssigt identisk med arresthusets udtalelse af 31. august 2000. Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset under direktoratets behandling af sagen den 2. og 3. november 2000 har afgivet telefoniske oplysninger til sagen og den 3. november 2000 en supplerende udtalelse som jeg også har modtaget.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 2.2.1. – Toilet- og badeforhold

Jeg henstillede til arresthuset at overveje at få forbedret udsagningsforholdene i toilet- og baderummene.

Arresthuset i Esbjerg har oplyst at arresthuset i 1997 har søgt om en særbevilling til montering af udsagningsanlæg, og at udgiften efter arresthusets opfattelse fortsat ikke kan afholdes inden for arresthusets egen bevilling.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst at direktoratet nu har imødekommet en ny ansøgning (af 20. september 2000) fra arresthuset.

Jeg tager direktoratets oplysning til efterretning. Idet jeg går ud fra at udsagningsanlægget nu er monteret, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 2.3.7. – Bibliotek

Jeg bad om oplysning om årsagen til at de indsatte ikke har adgang til biblioteket således som det er tilfældet i andre arresthuse og i fængslerne.

Arresthuset i Esbjerg har oplyst at arresthuset for at øge beskæftigelses-mulighederne i arresthuset har valgt at have en af de indsatte til at arbejde som bibliotekar. Den indsattes opgave er hver dag at placere/udskifte et antal bøger på hver af arresthusets tre etager. De indsatte har etagevis fri adgang til de tre 'satellitbiblioteker'. Efter arresthusets opfattelse er denne måde den bedste at afvikle bibliotekstilbudet på. Arresthuset har herved også henvist til at det er lettere at hindre vold blandt de indsatte når der byttes bøger etagevis. Herudover er der tilbud om at kunne bytte bøger når den indsatte ønsker det.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Efter min opfattelse er det af væsentlig betydning ved en biblioteksordning at brugeren kommer i direkte berøring med det udvalg af bøger (og eventuelt andet materiale) som det er muligt at låne. Det følger af det oplyste at de indsatte i arresthuset er afskåret fra adgang til arresthusets bibliotek med et udvalg af fag- og skønlitterære værker. I stedet har de indsatte etagevis adgang til en bogkasse med bøger som udskiftes dagligt af en af de indsatte som jeg må formode ikke har nogen uddannelsesmæssige forudsætninger herfor.

Arresthuset har som (delvis) begrundelse for denne ordning henvist til at det gør det lettere at forhindre vold mellem de indsatte når der byttes bøger etagevis. Inden jeg tager stilling til arresthusets og direktoratets vurdering hvorefter denne måde at afvikle bibliotekstilbudet på er den bedste, beder jeg arresthuset om at uddybe sin udtalelse på dette punkt, og om at direktoratet udtrykkeligt tager stilling hertil. Jeg beder i den forbindelse arresthuset og direktoratet overveje om der ikke kan

finde et etagevist bogbytte sted uden denne for Arresthuset i Esbjerg særlige ordning. Jeg henviser til at jeg ved min inspektion af landets arresthuse ikke tidligere er stødt på en ordning som den foreliggende, og med en begrundelse som den der er anført.

Ad pkt. 2.3.8. – Gårdtursarealer

Jeg bad arresthuset og direktoratet oplyse resultatet af et møde den 21. februar 2000 om at nedlægge det nuværende gårdtursareal og omdanne det til et fritidsområde.

Arresthuset har oplyst at bevillingsspørgsmålet er gået i orden, og at arbejdet forventes afsluttet i februar eller marts måned 2001.

Direktoratet har bekræftet arresthusets oplysninger og har yderligere oplyst at projektet til 2,8 mio kr. også inkluderer etablering af AUF-lokaler.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke mere på dette punkt, idet jeg samtidig går ud fra at arbejdet med at omdanne gårdtursarealet til et fritidsareal nu er afsluttet.

Ad pkt. 6.7. – Spørgsmål om fællesskab

Jeg bad arresthuset overveje fællesskabsmulighederne i arresthuset.

Arresthuset har oplyst at fællesskab på gangarealer ikke er muligt af sikkerhedsgrunde.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sin udtalelse henvist til den generelle sag om fællesskab som verserer i direktoratet. Direktoratet har om denne sag oplyst at den nedsatte arbejdsgruppe den 21. november 2000 har afgivet sin endelige indstilling, og at Folketingets Ombudsmand vil blive orienteret når der er truffet beslutning i sagen.

Jeg har endnu ikke modtaget underretning om resultatet af direktoratets overvejelser i den generelle sag. Jeg vender tilbage til spørgsmålet om fællesskab over for Arresthuset i Esbjerg når jeg har modtaget den nævnte underretning fra direktoratet.

Ad pkt. 6.9. – Talsmandsordning

Jeg bad arresthuset oplyse hvad Direktoratet for Kriminalforsorgens anmodning i brev af 29. januar 2000 om information om de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte har givet anledning til.

Arresthuset har oplyst at der på baggrund af direktoratets skrivelse er udarbejdet et opslag (som arresthuset har vedlagt som bilag til udtalelsen).

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger.

I arresthusets opslag er der henvist til reglerne i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 15. marts 1978. Efter cirkulærets § 3 skal der hvis fællesskabet kun i begrænset form er gennemført, lejlighedsvis afholdes møde med grupper af indsatte der har adgang til fællesskab. Arresthusets opslag omhandler alene de organisatoriske rammer for samtaler på de indsattes initiativ.

På den baggrund og idet jeg i øvrigt henviser til det jeg har anført i den endelige rapport om det begrænsede fællesskab i arresthuset, beder jeg arresthuset om oplysning om hvorledes bestemmelsen i cirkulærets § 3 administreres.

Ad pkt. 8.1.2. – (om midlertidig anbringelse i forhørscele)

Jeg bad arresthuset om nærmere oplysninger om overholdelse af disciplinærstrafcirkulærets § 6, stk. 1, nr. 2, og § 6, stk. 2, i et tilfælde af anbringelse i forhørscele (forhørsprotokol nr. 40). Bestemmel-

serne drejer sig om underretning af institutionens leder om den midlertidige anbringelse i forhørs-celle og orientering til den indsatte om begrundelsen herfor mv.

Arresthuset har oplyst at der er sket underretning af ledelsen i sagen, ligesom den indsatte har fået begrundelsen for den midlertidige anbringelse i forhørs-celle oplyst og lejlighed til at udtale sig, men at det beklageligvis ikke er blevet noteret i rapporten.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets beklagelse af at der ikke blev gjort notat efter § 6, stk. 1, nr. 2, og § 6, stk. 2. Direktoratet finder det imidlertid herudover beklageligt at den indsatte først to dage senere fik lejlighed til at udtale sig. Direktoratet har endvidere gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse af sagen.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Da direktoratet har gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse af sagen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om grundlaget for anbringelsen i forhørs-celle i den pågældende sag set i relation til betingelsen om at anbringelsen skal være nødvendig for undersøgelsens gennemførelse.

Arresthuset har oplyst at den indsatte blev anbragt i forhørs-celle fordi han måtte forudses at ville blive idømt en disciplinærstraf, og fordi han grundet beruselse var til gene for de øvrige indsatte. Arresthuset har i udtalelsen erkendt at arresthuset lige så godt kunne have brugt enrumscirkulæret idet der ikke var behov for yderligere efterforskning i sagen.

Direktoratet har fundet det beklageligt at den indsatte blev anbragt i forhørs-celle idet dette ikke var nødvendigt. Direktoratet har gjort arresthuset bekendt hermed.

Jeg er enig med direktoratet i at det var beklageligt at den indsatte blev anbragt i forhørs-celle når det ikke var nødvendigt af hensyn til undersøgelsens gennemførelse. Da direktoratet har gjort ar-

resthuset bekendt med sin opfattelse af sagen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 8.1.3. – (sagsbehandlingstiden i forbindelse med forhør)

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om årsagen til at forhøret i en sag (forhørsprotokol nr. 36) først blev afholdt den 11. juli 1999 selv om den indsattes forhold den 6. og 7. juli 1999 var blevet indberettet og den indsatte den 6. juli 1999 anbragt i foreløbig enrum.

Arresthuset har i sin udtalelse af 31. august 2000 oplyst at sagen trak ud fordi den skulle oplyses ved samtaler med andre indsatte, og at behandlingen af sagen fortsatte i weekenden 10-11. juli 1999. Arresthuset har i en supplerende udtalelse af 3. november 2000 – der ifølge direktoratets udtalelse skal træde i stedet for den første udtalelse til mig – oplyst at afhøringen af den indsatte ikke kom i gang den 6. juli 1999, på dagen for anbringelsen i enrum, fordi den indsatte (fortsat) var påvirket (af piller).

Direktoratet har oplyst at arresthuset den 3. november 2000 telefonisk over for direktoratet har suppleret sine udtalelser om sagen med at grundlaget for enrumsanbringelsen, på grund af den indsattes påvirkethed, tillige var enrumscirkulærets § 2, stk. 2, nr. 2 og 4 (forebyggelse af voldsom adfærd henholdsvis adfærd som gør fortsat ophold i fællesskab åbenbart uforsvarlig). Arresthuset har under den nævnte telefonsamtale endvidere beklaget at det i rapporten er anført at den indsatte den 6. juli 1999 blev anbragt i foreløbigt enrum, idet han rettelig var anbragt i endeligt enrum. Direktoratet har om telefonsamtalen med arresthuset desuden oplyst at arresthuset muligvis kunne have afgjort sagen (erstatning for hærværk) den 7. juli 1999, men at arresthuset afstod herfra fordi den indsatte fortsat var synligt påvirket.

Direktoratet har som sin konklusion udtalt at direktoratet kan henholde sig til arresthusets beklagelse af at det i fængselsfunktionærens rapport blev anført at den indsatte den 6. juli 1999 var foreløbigt enrumsanbragt, når der rettelig var tale om en endelig enrumsanbringelse. Direktoratet har endvidere udtalt at direktoratet under henvisning til den indsattes påvirkethed (over flere dage) ikke har

haft grundlag for at kritisere at erstatningssagen først blev afgjort ved et forhør den 11. juli 1999. Direktoratet har endvidere oplyst at have meddelt arresthuset dette.

Jeg går ud fra at direktoratet også har meddelt arresthuset sin opfattelse af det forhold at karakteren af enrumsanbringelsen er forkert benævnt i rapporten. Jeg tager herefter det oplyste til efterretning og foretager mig ikke mere i anledning af sagen.

Ad pkt. 8.1.4. – (formulering af sanktionsforlæg)

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om den formulering der var anvendt i to sager om hashrygning som endte med vedtagelse af sanktionsforlæg (bøde på 25 kr.).

Arresthuset har erkendt at have anvendt en ukorrekt formulering og oplyser at formuleringen nu er ændret med henblik på fremtidige sager.

Direktoratet har udtalt at det er beklageligt at arresthuset har anvendt en formulering der umiddelbart giver indtryk af at der er truffet en afgørelse, og at direktoratet har taget til efterretning at arresthuset nu anvender en tekst som er i overensstemmelse med disciplinærcirkulærets ordlyd (§ 8, stk.1, 2. punktum). Direktoratet har oplyst at have meddelt arresthuset dette.

Jeg er enig med direktoratet i direktoratets vurdering af arresthusets formulering. Da direktoratet har gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse af sagen, foretager mig ikke mere på dette punkt.

Ad pkt. 8.1.6. – (den indsattes tilstedeværelse når afgørelsen træffes)

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om fire sager vedrørende den indsattes tilstedeværelse når afgørelsen træffes, jf. cirkulærets § 9, stk. 1.

Arresthuset har oplyst at alle arresthusets afgørelser træffes mens den indsatte er tilstede og har beklaget at dette ikke tydeligt er kommet til udtryk i forhørsprotokollen i de fire sager.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, herunder arresthusets beklagelse.

Jeg har noteret mig det som arresthuset har oplyst. Jeg er enig i at det burde have fremgået af forhørsprotokollen i de fire sager at den indsatte var til stede da afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 1. Da arresthuset har beklaget fejlen, foretager jeg mig ikke mere i anledning af dette forhold.

Ad pkt. 8.1.8.1.

Det fremgik ikke i noget tilfælde om den indsatte havde godkendt gengivelsen af sin forklaring. Jeg henstillede til arresthuset at ændre sin praksis på dette punkt og bad om underretning om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at praksis er ændret i overensstemmelse med min henstilling, og direktoratet har henholdt sig til arresthusets udtalelse.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 8.1.8.2.

I fire sager var det ikke angivet hvilken bestemmelse i straffelovgivningen den indsatte havde overtrådt, og jeg bad derfor arresthuset om oplysning herom (forhørsprotokol 35, 36, 38 og 39).

Arresthuset har beklaget arresthusets mangelfulde henvisning i de fire sager. Arresthuset har oplyst at der var tale om overtrædelse af fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 2, jf. § 33, jf. bekendtgørelse af lov om euforiserende stoffer.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets beklagelse og til arresthusets telefoniske oplysninger den 2. november 2000 over for direktoratet hvorefter arresthuset generelt burde have henvist til Justitsministeriets bekendtgørelse (om fuldbyrdelse af straf) og – for så vidt angår forhørsudskrift nr.

36 (om hærværk) – til Justitsministeriets bekendtgørelse om fuldbyrdelse af frihedsstraf § 19, stk. 2, jf. § 33, jf. straffelovens § 291, stk. 1.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder beklagelserne. Idet jeg går ud fra at arresthuset i fremtidige sager er opmærksom på indholdet af kravet i vejledningens pkt. 9, fjerde pind, foretager jeg mig ikke mere vedrørende den mangelfulde lovhenviisning i de fire sager.

Jeg bad endvidere på tilsvarende måde arresthuset om at oplyse hvilke bestemmelser arresthuset anså at den indsatte havde overtrådt i sagen i forhørsprotokol nr. 40, der drejede sig om en indsat der mødte beruset op efter en udgang og forsøgte at indsmugle spiritus.

Arresthuset har i sin udtalelse af 31. august 2000 oplyst at der var tale om ”overtrædelse af arresthusets husorden vedr. sikkerhed, side 17, pkt. 4”, og arresthuset har samtidig beklaget den upræcise henvisning i forhørsprotokollen.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset den 2. november 2000 har afgivet supplerende (telefoniske) oplysninger hvorefter arresthuset i forhørsprotokollen rettelig burde have anført at den indsatte havde overtrådt § 10, stk. 3, nr. 4, i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1986 om udgang til indsatte. Efter denne bestemmelse må den indsatte ikke ved tilbagekomsten møde i påvirket tilstand. Direktoratet har henholdt sig til arresthusets telefoniske oplysninger. Direktoratet har endvidere henholdt sig til arresthusets beklagelse af den upræcise lovhenviisning i forhørsprotokollen.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg er enig med Direktoratet for Kriminalforsorgen (og arresthuset jf. de telefoniske oplysninger til direktoratet) i at der (tillige) burde have været henvist til udgangscirkulærets § 10, stk. 3, nr. 4.

Det fremgår af disciplinærsagen at den indsatte også blev ikendt straf for forsøg på indsmugling af en halv flaske snaps af hvilken der var drukket en del. Det fremgår endvidere at snapsen blev konfiskeret og destrueret. Arresthuset har som nævnt i første omgang henvist til arresthusets ”husorden vedrørende sikkerhed, side 17, pkt. 4”, hvorefter personalet skal hindre misbrug af euforiserende stoffer og alkohol i arresthuset bl.a. ved grundigt eftersyn af indbragte effekter og regelmæssig visitation i øvrigt. Arresthusets hæfte med overskriften Husorden mv. indeholder på s. 17 fem punkter om sikkerhed. Disse punkter indgår ikke i selve husordenen, men derimod i arresthusets principprogram, og kan allerede derfor ikke danne grundlag for idømmelse af en disciplinærstraf. Jeg henviser herved til at principprogrammet ikke kan anses for at indeholde ”bestemmelser, som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn”, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 3. Jeg henviser endvidere til princippet i straffelovens § 1.

I sagen i protokol nr. 37 var den indsatte ikke mødt op efter udgang. Jeg bad på tilsvarende måde som i de ovenfor nævnte sager arresthuset om at oplyse hvilke bestemmelser den indsatte ansås for at have overtrådt.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset den 3. november 2000 telefonisk har oplyst at den indsatte havde fået tilladelse til udgang med henblik på deltagelse i mormorens begravelse den 8. juli 1999 fra kl. 08.55 til kl. 19.14, men at den indsatte først returnerede til arresthuset den 10. juli 1999 kl. 15.30. Det fremgår endvidere at arresthuset under samme telefonsamtale har oplyst at den indsatte har overtrådt § 32, stk. 1, i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære (af 18. marts 1996) om udgang til indsatte. Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset telefonisk har oplyst. Direktoratet har fundet det beklageligt at der ikke er gjort notat om hvilken bestemmelse der var overtrådt i den konkrete sag, og direktoratet har i udtalelsen oplyst at have meddelt arresthuset dette.

Jeg er enig med direktoratet i direktoratets opfattelse af arresthusets lovhenviisning. Da direktoratet har meddelt arresthuset sin opfattelse, foretager jeg mig ikke mere på dette punkt.

Ad 8.1.12. – (konfiskation)

Sagen i forhørsprotokol nr. 40 drejede sig som allerede nævnt om en indsat der vendte tilbage til arresthuset i påvirket tilstand efter en udgang, og som samtidig forsøgte at indsmugle en halv flaske snaps af hvilken der var drukket en del. Snapsen blev konfiskeret og destrueret.

I min endelige rapport udtalte jeg følgende:

”Som ovenfor nævnt kan spiritus (der ikke er nævnt i bekendtgørelsen [bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation; min bemærkning]) ikke konfiskeres – der kan i stedet ske henlæggelse på depot. Det er derfor beklageligt at der er sket konfiskation og efterfølgende destruktion”.

Direktoratet har om denne sag oplyst at den indsatte i forhørsprotokol nr. 40 var afsoner og ikke – som forudsat af mig – varetægtsarrestant.

Jeg beder herefter arresthuset om at oplyse hvilket retligt grundlag – udover straffelovens § 47, stk. 3 – arresthuset har haft for konfiskationen og destruktionsen af snapsen. Jeg sigter hermed til at husordenen ikke indeholder bestemmelser om de indsattes besiddelse af spiritus, og til at arresthuset ifølge det materiale som jeg har modtaget, ikke har udarbejdet et regulativ om ulovlige effekter.

Jeg bad vedrørende den samme sag arresthuset om at oplyse hvad der var blevet af en pose lakridskonfekt som samtidig var blevet frataget den indsatte.

Arresthuset har oplyst at lakridskonfekten blev udleveret i forbindelse med overførsel af den indsatte til Statsfængslet i Renbæk og har henvist til den indsattes kvittering herfor.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets udtalelse.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg anmodede endvidere om oplysning om hvad der var blevet af de effekter som var vedlagt indberetningsrapporten i sagen i forhørsprotokol nr. 36.

Arresthuset har herom oplyst at negletangen blev henlagt på depot indtil løsladelse, at kobbertråden blev tilbageleveret til arresthusets værkfører, at de to små breve er sagsbilag til en anmeldelse til politiet, og at risten blev bortkastet efter aftale med den indsatte. Arresthuset har endvidere beklaget at oplysningerne om risten ikke fremgik af forhørsprotokollen.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, men har samtidig fundet det beklageligt at der ikke blev gjort notat i sagen om hvad der skete med samtlige effekter. Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt arresthuset dette.

Jeg tager det oplyste til efterretning, og jeg har noteret mig direktoratets beklagelse over for arresthuset af det manglende notat om hvad der skete med de nævnte effekter.

Jeg bad om tilsvarende oplysninger fra arresthuset om de ulovlige effekter som var fundet i den indsattes celle i sagen i forhørsprotokol nr. 35.

Arresthuset har i sin udtalelse oplyst at alle effekter er bortkastet hvilket er godkendt af den indsatte i forbindelse med forhøret. Arresthuset har beklaget at det ikke fremgår af rapportmaterialet at indsatte har godkendt dette, og har oplyst at dette vil blive ændret i fremtiden.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset den 2. november 2000 telefonisk (supplerende) har oplyst at samtlige effekter, bortset fra brevet i tændstikæskan, havde sammenhæng med stofindtagelse hvorfor effekterne blev konfiskeret. Det fremgår endvidere af direktoratets udtalelse at arresthuset under telefonsamtalen har oplyst at det ikke var nødvendigt med et samtykke hertil, idet den pågældende var afsoner. Det fremgår desuden af direktoratets udtalelse at arresthuset supplerende har oplyst at den indsatte ikke ville kendes ved brevet og nægtede at modtage dette hvorfor brevet – som arresthuset anså for værdiløst – blev bortkastet. Det fremgår endelig at arresthuset har

beklaget at der ikke blev gjort notat i forhørsprotokollen om hvad der skete med de nævnte effekter. Direktoratet har henholdt sig til arresthusets supplerende oplysninger og beklagelse af at der ikke er gjort notat i forhørsprotokollen om hvad der skete med de nævnte effekter.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Jeg er enig med Direktoratet for Kriminalforsorgen i at det er beklageligt at det ikke er noteret i forhørsprotokollen hvad der skete med de nævnte effekter. Jeg går ud fra – også på baggrund af det som arresthuset har oplyst i sin skriftlige udtalelse – at arresthuset er opmærksom herpå i fremtiden, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 8.2.4.

I to af disciplinærsagerne var der sket foreløbig enrumsanbringelse på grund af fund af hash og heroin i de indsattes urinprøver. Der sås ikke at være foregået yderligere undersøgelser fra tidspunktet for modtagelsen af resultatet af urinprøverne og til afhøring af de indsatte. Jeg bad derfor arresthuset oplyse grundlaget for den foreløbige enrumsanbringelse i de to sager.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset den 2. november 2000 telefonisk har oplyst over for direktoratet at der skal bortses fra arresthusets udtalelse på dette punkt. Arresthuset har i stedet oplyst at de to sager er forhørsprotokol nr. 38 og 39, at urinprøver i begge sager blev taget den 27. august 1999, og at resultatet forelå den 30. august 1999, hvorefter begge de indsatte blev foreløbig enrumsanbragt. Arresthuset har over for direktoratet beklaget at de indsatte blev foreløbig enrumsanbragt, idet der ikke var yderligere omstændigheder der skulle klarlægges. Arresthuset har endvidere beklaget at forhørene ikke blev afholdt samme dag som resultatet af urinprøverne forelå. Direktoratet har henholdt sig til arresthusets beklagelse af at der er sket foreløbig enrumsanbringelse i de to sager, idet der ikke var yderligere omstændigheder som skulle klarlægges. Direktoratet har endvidere henholdt sig til arresthusets beklagelse af at forhørene ikke blev afholdt den 30. august 1999 hvor det havde været muligt.

Jeg tager det oplyste til efterretning, og jeg kan tilslutte mig direktoratets og arresthusets beklagelser af at forhørene i de to sager ikke blev afholdt den 30. august 1999 hvor omstændighederne i sagerne var klarlagte, og beklagelserne af at de indsatte i stedet blev foreløbigt enrumsanbragt.

I et andet tilfælde var den indsatte foreløbigt enrumsanbragt den 6. juli 1999 efter forsøg på indsmugling fra en anden celle. En efterfølgende visitation den 7. juli 1999 viste at den indsatte havde ødelagt noget af cellens inventar ("narkonet"), og der blev endvidere fundet ulovlige effekter på cellen. Forhøret i anledning af sagen blev afholdt den 11. juli 2000. Jeg bad arresthuset oplyse længden af og grundlaget for den fortsatte foreløbige enrumsanbringelse (forhørsprotokol 36).

Arresthuset har i sin udtalelse bekræftet min antagelse af at den indsatte var anbragt i foreløbigt enrum fra den 6. juli til den 11. juli 1999. Arresthuset har endvidere henvist til sin besvarelse vedrørende pkt. 8.1.3. (se ovenfor s. 6f).

Direktoratet har på samme måde henvist til sin besvarelse af pkt. 8.1.3. (se ligeledes ovenfor s. 6f).

Idet jeg henviser til det jeg har anført ovenfor ad pkt. 8.1.3., tager jeg det oplyste til efterretning, og jeg foretager mig ikke mere i sagen.

Jeg bad endvidere arresthuset om oplysninger om grundlaget for den foreløbige enrumsanbringelse efter et fund af effekter til brug for hashrygning.

Arresthuset har den 2. november 2000 telefonisk oplyst over for direktoratet at der skal ses bort fra arresthusets udtalelse på dette punkt. Arresthuset har i stedet beklaget at der skete foreløbig enrumsanbringelse i sagen (forhørsprotokol nr. 35), idet der ikke var yderligere omstændigheder der skulle klarlægges. Arresthuset har desuden beklaget at forhøret ikke blev afholdt den dag da effekterne blev fundet (den 7. juli 1999) idet det havde været muligt.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets beklagelse af de skete fejl.

Jeg har noteret mig det oplyste, og jeg kan tilslutte mig direktoratets og arresthusets beklagelser af at forhøret i sagen ikke blev afholdt på det tidspunkt da omstændighederne i sagerne var klarlagte og hvor dette var muligt, og beklagelserne af at der skete foreløbig enrumsanbringelse i sagen.

Jeg bad i en anden sag om foreløbig enrumsanbringelse arresthuset oplyse hvorvidt det var en fejl at der i forbindelse med anbringelse den 21. januar 2000 (indsmugling af breve) står at det den 24. januar 2000 blev besluttet at afbryde den foreløbig enrumsanbringelse den 25. januar 2000.

Arresthuset har hertil oplyst at der burde have stået den 24. januar 2000, da den indsatte blev udtaget af enrum.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets udtalelse, herunder arresthusets beklagelse af den skete skrivefejl.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg bad arresthuset om at oplyse grundlaget for foreløbig enrumsanbringelse i længere tid i den ovenfor nævnte sag, i en anden sag ligeledes med anbringelse i foreløbigt enrum den 21. januar 2000, og i to andre sager (anbringelse henholdsvis 20. og 22. juni 1999) hvor der ikke var oplyst om yderligere undersøgelser i tiden mellem anbringelsen og forhøret.

Arresthuset har i sin udtalelse af 3. november 2000 til Direktoratet for Kriminalforsorgen – der træder i stedet for udtalelsen af 31. august 2000 på dette punkt – (bl.a.) oplyst at der ikke i nogen af de fire sager har været grundlag for at anbringe de indsatte i foreløbigt enrum, idet sagerne kunne have været afgjort på grundlag af de oplysninger som forelå på tidspunktet for rapporternes udfærdigelse.

Arresthuset har beklaget at der er sket foreløbig enrumsanbringelse i de fire sager, og at sagerne ikke blev afgjort samme dag som rapporterne blev udfærdiget.

Direktoratet har henholdt til arresthusets beklagelse af de skete fejl.

Jeg er enig i at det er beklageligt at der skete foreløbig enrumsanbringelse i de fire sager, og at sagerne ikke blev afgjort samme dag som rapporterne blev udfærdiget, men jeg foretager mig ikke mere i de fire sager.

I seks tilfælde fremgik det ikke af rapporterne om den indsatte var blevet orienteret om begrundelsen for den foreløbige enrumsanbringelse og havde haft lejlighed til at udtale sig. Jeg bad derfor arresthuset om en udtalelse herom, herunder om hvilken fremgangsmåde der følges med hensyn til overholdelse af bestemmelsen i cirkulærernes § 2, stk. 4.

Arresthuset har generelt oplyst at den indsatte altid får en orientering om grundlaget for anbringelsen i foreløbigt enrum, og at den indsatte snarest muligt derefter indkaldes til en samtale. Under samtalen besluttet det hvad der videre skal ske. Arresthuset har beklaget at denne fremgangsmåde ikke fremgår af de nævnte rapporter.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger, herunder arresthusets beklagelse af at der ikke er gjort notat om overholdelsen af enrumscirkulærernes § 2, stk. 4.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg kan tilslutte mig beklagelserne af at der ikke er gjort notat om overholdelsen af enrumscirkulærernes § 2, stk. 4, i de seks sager. Idet jeg går ud fra at det vil ske i fremtidige sager, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 8.2.6. – (cirkulærernes § 3, stk. 2 – arresthusets tidsforbrug)

Jeg bad arresthuset om at oplyse årsagen til at der i en af disciplinærsagerne (forhørsprotokol nr. 38) skete forhør fem dage efter den foreløbige enrumsanbringelse.

Arresthuset har oplyst at blodprøve blev udtaget den 27. august 1999, at den indsatte blev anbragt i foreløbigt enrum den 30. august 1999 i forbindelse med at resultatet om blodprøven indløb, og at forhør fandt sted den 31. august 1999.

Direktoratet har oplyst at arresthuset den 2. november 2000 supplerende har oplyst i telefonen at forhør kunne være afholdt den 30. august 1999 og beklaget at dette først skete den 31. august 1999. Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger, herunder arresthusets beklagelse af at forhør ikke blev afholdt den 30. august 1999, da dette var muligt.

Jeg henviser til det jeg har anført ovenfor under pkt. 8.2.4. (om grundlaget for den foreløbige enrumsanbringelse i bl.a. dette tilfælde).

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvorfor der i tre tilfælde først blev foretaget forhør tre dage efter den foreløbige enrumsanbringelse.

Arresthuset har hertil oplyst at det ikke er muligt for arrestforvareren at svare på hvorfor der er gået tre dage før der er afholdt forhør i de tre sager, og at der ikke kan gives nogen anden forklaring end at der kan have været tidspres i arresthuset. Arresthuset har samtidig beklaget at det ikke har været muligt at afholde forhørene tidligere.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, herunder til arresthusets beklagelse af at der ikke blev afholdt forhør tidligere.

Jeg har noteret mig at arresthuset ikke nærmere kan redegøre for sagsbehandlingstiden i disse tre sager. Jeg kan ikke være enig med arresthuset når arresthuset konkluderer at ”det ikke har været muligt at afholde forhøret tidligere” – et forhold som arresthuset samtidig har beklaget.

Som sagerne foreligger oplyst for mig, må jeg tværtimod finde det beklageligt at der først har været afholdt forhør i de tre sager tre dage efter at den foreløbige enrumsanbringelse fandt sted. Efter min opfattelse burde direktoratet ikke have henholdt sig til arresthusets beklagelse på dette punkt, men burde have foreholdt arresthuset at arresthuset ikke havde dokumenteret at det ikke var muligt at afholde forhørene tidligere end tre dage efter at den foreløbige enrumsanbringelse havde fundet sted.

I forbindelse med min undersøgelse af hvorvidt arresthuset har overholdt cirkulæernes § 3, stk. 5, hvorefter alle afhøringer skal overværes af et vidne, bad jeg arresthuset oplyse om der i to tilfælde (rapporter af 20. juni 99 og 21. januar 2000) havde været foretaget forhør.

Arresthuset har oplyst at der ikke i forbindelse med rapporten den 20. juni 1999 blev afholdt forhør. Arresthuset har herved henvist til at den indsatte var udlænding og ikke kunne læse, og at den indsatte forklarede at han ikke vidste at der ikke måtte ryges hash i arresthuset. På den baggrund burde arresthuset – i stedet for advarsel – have skrevet at den indsatte ”gøres bekendt med, at der ikke må ryges hash i Kriminalforsorgens institutioner”.

Direktoratet har i sin udtalelse anført at det er beklageligt at der i denne sag som endte med en advarsel – og hvor den indsatte var anbragt i foreløbigt enrum – ikke blev afholdt forhør, og direktoratet har oplyst at have gjort arresthuset bekendt hermed. Direktoratet har om dette spørgsmål, og i tilknytning til den sag som jeg har omtalt lige nedenfor (om en ”frifindelse”), henvist til princippet i pkt. 11 i direktoratets vejledning af 5. december 1995 om behandlingen af sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse:

”...

Anvendelse af andre foranstaltninger [end disciplinærstraf såsom enrumsanbringelse, udgangskarantæne, overførsel til anden anstalt mv.; min bemærkning] sker efter de herom gældende regler, men de ovenfor nævnte krav til sagens behandling (sagsoplysning, partshøring mv.) gælder fortsat. Det skal fremgå af protokollen, hvis der er truffet bestemmelse om andre reaktioner end disciplinærstraf.

...”

Efter varetægtsbekendtgørelsens § 38, stk. 2, kan den indsatte tildeles en advarsel i stedet for ikendelse af en disciplinærstraf (i bekendtgørelsens § 35, stk. 1, udtømmende opregnet som bøde eller strafcelle), hvis omstændighederne taler derfor.

En advarsel efter § 38, stk. 2, er således ikke en disciplinærstraf, men et i forhold til disciplinærstraffen alternativt resultat af disciplinærsagen. Advarsler tillægges som regel betydning i gentagelsestilfælde og er således ikke uden retsvirkning.

Arrestforvareren har nederst på rapporten påført ordene ”tildelt en advarsel”.

Jeg må lægge til grund at arresthuset har tildelt den indsatte en egentlig advarsel efter bekendtgørelsens § 38, stk. 2. Jeg tager til efterretning at direktoratet har gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse hvorefter det er beklageligt at der i denne sag som endte med en advarsel – og hvor den indsatte var anbragt i foreløbigt enrum – ikke blev foretaget forhør.

Arresthuset har om rapporten af 21. januar 2000 (jeg går ud fra at det er en fejl når arresthuset i sin udtalelse har skrevet den 21. juni 1999) oplyst at der ikke blev afholdt forhør, men udelukkende givet den indsatte vejledning om at han ikke måtte afsende breve for en indsat med brevkontrol.

Direktoratet har anført at det er beklageligt at der – uanset at sagen endte med en ”frifindelse” – ikke blev afholdt forhør, også henset til at den indsatte var blevet anbragt i foreløbig enrum. Direktoratet har oplyst at direktoratet har gjort arresthuset bekendt hermed.

Jeg tager til efterretning at direktoratet også i denne sag har gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse hvorefter det er beklageligt at der ikke blev afholdt forhør, også henset til at den indsatte var anbragt i foreløbigt enrum.

Arresthuset har i øvrigt oplyst at der er et vidne til stede under alle samtaler med de indsatte, som regel den kontorassistent som gør tjeneste i vagtmesterkontoret hvor samtalerne finder sted. Jeg går ud fra at arresthuset hermed sigter til andre samtaler end foretagelse af forhør – hvor der skal være et vidne til stede.

Jeg går ud fra at indsatte i nogle tilfælde ønsker at afholde samtaler med arrestforvareren i fortrolighed. Jeg går ud fra at sådanne ønsker imødekommes, det vil sige at der i sådanne tilfælde ikke er et vidne til stede.

Ad pkt. 8.2.9. – (konfiskation mv. af effekter - enrumsanbringelse)

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad der i fire tilfælde var sket med effekter der er frataget indsatte i forbindelse med enrumsanbringelse.

Arresthuset har oplyst at effekterne blev afleveret til politiet efter reglerne i direktoratets cirkulæreskrivelse af 18. marts 1994 om fremgangsmåden med hensyn til konfiskation af euforiserende stoffer. Arresthuset har endvidere oplyst at stofferne afleveres samlet til politiet, og at arresthuset derfor godt kan have stofferne liggende et stykke tid før de afgives til politiet.

Direktoratet har i sin udtalelse anført at det er beklageligt at der ikke er gjort notat i sagerne om at effekterne er blevet konfiskeret. Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt arresthuset sin opfattelse.

Jeg tager det oplyste til efterretning og har noteret mig at direktoratet har påtalt den manglende notering om konfiskationerne i de fire sager over for arresthuset. Jeg går ud fra at arresthuset opbevarer de konfiskerede euforiserende midler under betryggende forhold – jf. cirkulæreskrivelsens pkt. 3 – og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 8.2.10. – (orientering af den indsatte om politianmeldelse)

Jeg bad arresthuset oplyse om de indsatte i to tilfælde var blevet orienteret om at der var foretaget politianmeldelse i anledning af deres forhold (rapporter af henholdsvis 13. juli og 13. september 1999).

Arresthuset har oplyst at de indsatte blev underrettet om politianmeldelse og at de konkrete skrivelser blev dikteret i overværelse af de indsatte. Arresthuset har beklaget at dette ikke fremgår af rapporter og har oplyst at arresthuset vil være opmærksom herpå i fremtiden.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger, herunder arresthusets beklagelse af at der ikke er gjort notat om at de indsatte er orienteret om politianmeldelserne.

Jeg tager det oplyste til efterretning, herunder arresthusets og direktoratets beklagelse af at der ikke er gjort notat om at de indsatte i de to tilfælde er blevet orienteret om politianmeldelserne.

Ad pkt. 8.3.3. – (anvendelse af håndjern)

Jeg bad arresthuset om at oplyse på hvilken måde betingelserne i cirkulærets § 1, stk. 1, var opfyldt i et tilfælde hvor det i rapporten (rapport af 26. juni 1999) var angivet at den indsatte blev lagt i håndjern for at lette transporten fra en celle til en anden celle.

Arresthuset har oplyst at betingelserne for brug af håndjern ikke var opfyldt efter rapportens indhold. Arresthuset har endvidere oplyst at den funktionær (fungerende overvagtimester) som udfærdigede rapporten afgik ved døden få dage efter episoden. Arresthuset har beklaget anvendelsen af håndjern i denne sag.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets udtalelse.

Jeg tager til efterretning at det ikke er muligt at oplyse sagen nærmere, og jeg har endvidere noteret mig beklagelserne af at betingelserne for anvendelse af håndjern i det konkrete tilfælde efter rapportens indhold ikke har været opfyldt.

Jeg bad arresthuset om tilsvarende oplysninger om et tilfælde hvor håndjern var blevet anvendt i forbindelse med visitation (rapport af 8. juli 1999).

Arresthuset har oplyst at den indsatte gjorde kraftig modstand mod at følges med personalet, og at betingelserne for anvendelse af håndjern således har været opfyldt. Arresthuset har endvidere henvist til afkrydsningen i rapporten – der er sat kryds ved både transport og visitation.

Direktoratet har oplyst at arresthuset under direktoratets behandling af inspektionssagen telefonisk har oplyst at arresthuset antager at den indsatte fortsat gjorde modstand mod at lade sig visitere (efter at være transporteret til observationscellen), men at arresthuset – på grund af den tid der er forløbet siden rapporten blev udfærdiget – ikke har nogen klar erindring herom.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger. Direktoratet har dog samtidig oplyst at have meddelt arresthuset at arresthuset fremover bør være opmærksom på at fremhæve i rapporterne hvorfor der eventuelt fortsat er anvendt håndjern i forbindelse med visitation efter at håndjern har været brugt med henblik på at flytte en indsat fra en lokalitet til en anden.

Jeg tager det oplyste – herunder at direktoratet har gjort arresthuset opmærksom på at det bør fremhæves i rapporterne hvorfor eventuelt fortsat anvendelse af håndjern har været nødvendig – til efterretning, og jeg foretager mig ikke mere på dette punkt.

Ad 8.4.2. – (sikringscelleanbringelse – lokal instruks)

Med henvisning til følgebrevet til Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. i Kriminalforsorgens institutioner, bad jeg arresthuset oplyse om arresthuset har fastsat (lokale) retningslinjer for proceduren for sikringscelleanbringelse og fiksering, herunder for placering af ansvaret for reglernes overholdelse.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har udarbejdet instrukser om anbringelse i observationscelle og anbringelse i sikringscelle, og arresthuset har vedlagt instrukserne som bilag til udtalelsen (bilag 18).

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets udtalelse. Direktoratet har dog oplyst at direktoratet har gjort arresthuset opmærksom på at

- punkt 1 i instruksen om anbringelse i observationscelle bør ændres således at det fremgår at der ifølge cirkulærets § 3, *kan* ske visitation og omklædning såfremt det skønnes påkrævet og
- punkt 3 i samme instruks om tilkaldelse af læge bør ændres således at det fremgår at der ifølge cirkulærets § 4, *skal* tilkaldes læge ved konkret mistanke om sygdom, eller hvis den indsatte selv begærer lægehjælp.

Direktoratet har endvidere bemærket at direktoratet – i forbindelse med det igangværende arbejde med gennemførelse af straffuldbyrdsloven – har fundet anledning til at overveje om der er behov for en ændring af reglerne om visitation i forbindelse med anbringelse i observationscelle, således at der af sikkerhedsmæssige grunde som hovedregel foretages visitation.

Efter § 11, 1. punktum, i det nævnte cirkulære, træffes bestemmelse om anvendelse af sikringscelle som udgangspunkt af anstaltens vagthavende leder/arrestforvareren. Det er i den lokale instruks om anbringelse i sikringscelle som pkt. 11 – instruksens sidste punkt – angivet at ”[v]agthavende (Nygård/Heiselberg) underrettes.”

Jeg beder arresthuset og direktoratet om udtalelser om hvorvidt instruksens om anvendelse af sikringscelle indeholder tilstrækkelige retningslinjer om placeringen af ansvaret for reglernes overholdelse.

Jeg beder endvidere om udtalelser om hvorvidt instruksens pkt. 11, er i overensstemmelse med cirkulærets udgangspunkt (§ 11, 1. punktum).

Det fremgår af rapporten om inspektion af Arresthuset i Esbjerg (den 19. juni 1996) som Direktoratet for Kriminalforsorgen i januar 1997 har udfærdiget, at rejseinspektionen (bl.a.) henledte arresthusets opmærksomhed på at lægetilkald til indsatte som er fikserede i sikringscelle, skal foretages omgående, ”dvs. mindre end 10 minutter efter fikseringen [citatet er fra rapportens s. 3; min bemærkning]”. Det fremgår endvidere af bilag 11 til rapporten at rejseinspektionen i den forbindelse har omtalt en ombudsmandsudtalelse hvorefter lægetilkald 10 minutter efter fiksering ikke var i overensstemmelse med gældende regler hvilket direktoratet havde taget til efterretning (Folketingets Ombudsmands beretning for 1993, s. 402).

Af arresthusets instruks om anbringelse i sikringscelle fremgår følgende om tilkaldelse af læge i forbindelse med fiksering:

”Læge tilkaldes straks (max. 10 min.) efter fikseringen, alle eventuelle forgæves forsøg noteres”.

Jeg går ud fra at angivelsen af 10 minutter som et maksimum, hidrører fra Direktoratet for Kriminalforsorgens ovenfor nævnte følgebrev til cirkulæret af 27. maj 1994 – i følgebrevet er den ovenfor nævnte ombudsmandsudtalelse omtalt – og/eller fra rejseinspektionens rapport fra januar 1997.

Angivelsen af et tidsmæssigt maksimum på 10 minutter har ikke grundlag i den af direktoratet nævnte ombudsmandsudtalelse således som udtalelsen (helt korrekt) er refereret i følgebrevet til cirkulæret og i rapporten fra januar 1997. Jeg har endvidere i min endelige rapport vedrørende inspektionen af Arresthuset i Esbjerg (pkt. 8.4.9, s. 78) kritiseret to tilsvarende forhold.

Angivelsen af et tidsmæssigt maksimum er endvidere efter min opfattelse egnet til at afsvække det skærpede tidsmæssige krav for tilkaldelse af en læge som cirkulæret indeholder.

Jeg beder under henvisning til det anførte arresthuset og direktoratet om udtalelser om hvorvidt der bør være et tidsmæssigt maksimum i instruksen.

Ad pkt. 8.4.6. – (visitation og omklædning - anbringelse i sikringscelle)

Jeg bad arresthuset oplyse om visitation og omklædning fandt sted i et større antal tilfælde forud for anbringelse i sikringscelle.

Arresthuset har oplyst at cirkulærets bestemmelser om visitation og omklædning altid overholdes. Arresthuset har endvidere beklaget at dette ikke i alle tilfælde er noteret i protokollen.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger, herunder arresthusets beklagelse af den manglende overholdelse af notatpligten.

Som jeg har nævnt i min endelige rapport vedrørende inspektionen af Arresthuset i Esbjerg, bad ombudsmanden i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet i Horsens Direktoratet for Kriminalforsorgen om at overveje hvorvidt der af hensyn til efterfølgende kontrolmuligheder burde indføres en notatpligt, f.eks. en rubrik i observationsskemaerne, hvori det ved afkrydsning kan tilkendegives at der er forholdt i overensstemmelse med reglerne om visitation og omklædning.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en udtalelse af 22. januar 2001 i forbindelse med opfølgningen af ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens oplyst at direktoratet ved næste genoptryk af observationsskemaerne vil indsætte en rubrik som foreslået af ombudsmanden.

Ombudsmanden tog i forbindelse med sin opfølgingsrapport af 30. marts 2001 vedrørende inspektionen af Statsfængslet i Horsens denne oplysning til efterretning.

Jeg lægger på baggrund af Arresthuset i Esbjergs oplysninger til grund at der er forholdt i overensstemmelse med reglerne om visitation og omklædning i alle sagerne om anbringelse i sikringscelle. Idet jeg henviser til det som direktoratet har oplyst i forbindelse med ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens, foretager jeg mig ikke mere vedrørende min inspektion af Arresthuset i Esbjerg på dette punkt.

Ad pkt. 8.4.7. – (fiksering)

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om de overvejelser som arresthuset foretager ved vurderingen af hvorvidt der skal ske fiksering, og om de anvendte fikseringsmidler.

Arresthuset har hertil oplyst at sikringscelle kun anvendes hvis lempeligere indgreb ikke kan anvendes (bl.a. observationscelle). Arresthuset har samtidig oplyst at sikringscelle i realiteten kun anvendes hvis alle fikseringsmidler er nødvendige. Arresthuset har desuden oplyst at det forhold at den indsatte i et enkelt tilfælde ikke har været fikseret i forbindelse med anbringelse i sikringscelle, skyldes at der ikke var tale om en sikringscelleanbringelse, men om en anbringelse i observationscelle hvor sikringscellen blev anvendt fordi observationscellen var optaget.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har forstået arresthusets udtalelse således at arresthuset i forbindelse med placering af en indsat i sikringscelle mener at der skal ske fiksering med samtlige fikseringsmidler. Direktoratet har udtalt at arresthuset i det konkrete tilfælde skal vurdere om fiksering er nødvendig, herunder hvorvidt det er tilstrækkeligt at anvende bælte, eller om der eventuelt tillige

skal anvendes fod- og håndremme samt handsker. Direktoratet har oplyst at have gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse.

Jeg bemærker først at alle fikseringsmidler nødvendigvis også må omfatte handsker, men at handsker efter det oplyste ikke har været anvendt af arresthuset i nogen af de otte tilfælde som indgår i min undersøgelse.

Jeg tager til efterretning at direktoratet over for arresthuset har indskærpet cirkulærets bestemmelser om at det i det enkelte tilfælde skal vurderes om fiksering er nødvendig, herunder hvorvidt det er tilstrækkeligt at anvende bælte, eller om yderligere fikseringsmidler skal anvendes. Jeg foretager mig på den baggrund ikke mere vedrørende de syv tilfælde hvor samtlige fikseringsmidler (bortset fra handsker) har været anvendt.

Direktoratet har ikke kommenteret at arresthuset har anvendt sikringscellen som observationscelle. Da der er tale om et enkeltstående tilfælde, foretager jeg mig ikke noget i den anledning.

Ad pkt. 8.4.9. – (lægetilsyn i forbindelse med sikringscelleanbringelse)

I anledning af at der i to tilfælde af anbringelse i sikringscelle var gået henholdsvis en time og en time og 20 minutter fra tilkaldelse af læge og til at undersøgelsen blev foretaget, bad jeg arresthuset oplyse om arresthuset har indgået samarbejdsaftaler med lokale praktiserende læger.

Arresthuset har hertil oplyst at der er ansat to læger der aflønnes af Kriminalforsorgen, men at arresthuset har problemer med tilsyn af eventuelle indsatte i sikrings- og observationscellerne i aften- og nattetimerne, hvor – sådan må jeg forstå det – arresthuset udelukkende er afhængig af hjælp fra vagtlægeordningen i Esbjerg. Arresthuset har endvidere oplyst at enkelte læger i vagtlægeordningen nægter at medvirke ved tilsyn til indsatte der er anbragt i observationscelle eller sikringscelle, og at arresthuset har fået oplyst at arresthuset må påregne ventetider på op til flere timer.

Direktoratet har oplyst at direktoratet på baggrund af arresthusets oplysninger har bedt arrestinspektøren om at gennemgå de seneste rapporter om sikringscelleanbringelse. Direktoratet har endvidere oplyst at direktoratet har bedt arrestinspektøren om i lyset af resultatet af gennemgangen i fornødent omfang at søge at indgå aftaler med lokale læger. Direktoratet har endelig oplyst at have bedt om at blive holdt underrettet om arrestinspektørens initiativer på området.

Jeg kan oplyse at Politimesteren i Esbjerg i forbindelse med min henstilling efter inspektionen af Detentionen i Esbjerg om at tilvejebringe en procedure (aftaler med læger) der sikrer at tilsyn med de detentionsanbragte kan gennemføres snarest muligt efter indbringelsen i overensstemmelse med den pågældende kundgørelses ordning, den 10. januar 2001 har oplyst at han ikke har nogen mulighed for nu at tilvejebringe en anden procedure end den eksisterende (som i realiteten er en aftale med en enkelt læge). Politimesteren har samtidig oplyst at han såfremt der sker forringelser i den lægelige betjening således at det lægelige tilsyn med detentionsanbragte ikke længere fungerer tilfredsstillende, på ny vil forsøge at opnå aftaler med andre læger herunder eventuelt med embedslægeinstitutionen i Ribe Amt.

Jeg har i forbindelse med min afsluttende rapport (opfølgingsrapport nr. 2) vedrørende inspektionen af Detentionen i Esbjerg noteret mig at politimesteren har forsøgt at indgå aftaler med andre praktiserende læger uden at det er lykkedes. Jeg har også noteret mig politimesterens oplysning om at han – hvis det skulle vise sig at den lægelige betjening ikke fungerer tilfredsstillende – på ny vil forsøge at opnå aftaler med andre læger, herunder eventuelt med embedslægeinstitutionen. Jeg har endvidere samtidig oplyst at jeg ikke foretager mig videre i sagen.

Samtidig hermed oplyste jeg følgende i opfølgingsrapporten (nr. 2):

”...

Fra inspektionen af detentionen i Rønne er jeg bekendt med at Politimesteren på Bornholm i et brev af 25. januar 2000 til Justitsministeriet har oplyst om de problemer der er på Bornholm med hensyn til at tilkalde en læge i aften- og nattetimerne til tilsyn med de detentionsanbragte. Justitsministeriet har med brev af 2. marts 2000 sendt en kopi af brevet videre til Sundhedsministeriet og Politimesteren i Helsingør. Justitsministeriet har i følgebrevet til Sundhedsministeriet henledt ministeriets op-

mærksomhed på de problemer der ikke kun på Bornholm, men også i en række andre politikredse er med hensyn til at formå kredsens læger til i tilstrækkeligt omfang at indgå aftaler om tilsyn med detentionsanbragte. Samtidig har Justitsministeriet bedt Sundhedsministeriet om at overveje eventuelle løsningsmodeller, herunder overveje mulighederne for eventuelt at tage sagen op over for Den Almindelige Danske Lægeforening, og politimesteren om at drøfte eventuelle løsningsmodeller i Alkoholpolitisk Kontaktudvalg. Jeg har endnu ikke modtaget underretning om resultatet af Justitsministeriets henvendelse til Sundhedsministeriet og til Politimesteren i Helsingør.

...”

Jeg kan i fortsættelse heraf oplyse at jeg fortsat ikke har modtaget underretning om resultatet af Justitsministeriets henvendelse til Sundhedsministeriet og til Politimesteren i Helsingør om de tilsvarende problemer med tilstrækkelig hurtigt lægetilsyn i detentionerne.

Jeg foretager mig på baggrund af det jeg har anført ovenfor, ikke noget på nuværende tidspunkt i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Esbjerg. Jeg beder direktoratet om at underrette mig om resultatet af den gennemgang af de seneste års rapporter om sikringscelleanbringelse som direktoratet har bedt Politimesteren i Esbjerg om at foretage i hans egenskab af arrestinspektør. Jeg beder endvidere direktoratet underrette mig om resultatet af arrestinspektørens overvejelser og initiativer som følge af den nævnte gennemgang.

Jeg bad endvidere arresthuset oplyse om arresthuset har udarbejdet interne instrukser for tilkaldelse af læge i forbindelse med sikrings-celleanbringelse.

Arresthuset har i den forbindelse henvist til den tidligere nævnte interne instruks om sikringscelleanbringelse (se ovenfor under pkt. 8.4.2.).

Direktoratet har henholdt sig til det arresthuset har anført og tillige til sin udtalelse om pkt. 8.4.2.

Jeg tager det oplyste til efterretning og henviser til det som jeg har anført ovenfor under pkt. 8.4.2.

Jeg bad endelig arresthuset om at oplyse om baggrunden for at der i de to sager gik henholdsvis en time og en time og 20 minutter fra tilkaldelsen og til lægen kom.

Arresthuset har som svar oplyst at arresthuset ikke har nogen muligheder for at oplyse hvorfor lægen var så lang tid om at komme i de to tilfælde, og har henvist til de generelle problemer med det lægelige beredskab i aften- og nattetimerne.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, og har ligeledes henvist til bemærkningerne om pkt. 8.4.9. (om indgåelse af aftale med de lokale læger/ lægevagtschefer).

Jeg foretager mig under henvisning til det som jeg har anført ovenfor, ikke noget på nuværende tidspunkt i anledning af min inspektion af Arresthuset i Esbjerg.

Jeg bad arresthuset om at oplyse baggrunden for at en anden læge først blev tilkaldt 45 minutter efter at den første læge havde afvist at komme (rapport 6. februar 1999).

Arresthuset har også i denne forbindelse henvist til problemerne med det lægelige beredskab. Arresthuset har endvidere oplyst at den læge der først blev tilkaldt – og som afviste at komme – er en af de læger der generelt nægter at tilse indsatte i arresthusets sikringscelle. Arresthuset har endvidere oplyst at arresthuset foretog et nyt opkald 45 minutter efter (kl. 23.30) fordi arresthuset havde fået oplyst at en ny læge på dette tidspunkt var kommet til stede.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst. Direktoratet finder imidlertid at arresthuset skulle have gjort notat om grunden til at lægetilkald først blev gentaget 45 minutter efter det første opkald. Direktoratet har gjort arresthuset bekendt hermed. Direktoratet har i øvrigt henvist til direktoratets bemærkninger om pkt. 8.4.2.

Jeg har noteret mig oplysningerne og det forhold at direktoratet har gjort arresthuset bekendt med at arresthuset burde have gjort notat om grunden til at lægetilkald først blev gentaget 45 minutter efter det første opkald. Jeg foretager mig ikke mere i den anledning.

Jeg bad med henvisning til bestemmelsen i cirkulærets § 13, stk. 5, arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der blev tilkaldt en læge i et tilfælde hvor den indsatte havde været fikseret i 31 timer og 35 minutter (rapport af 14. november 1999).

Arresthuset har oplyst at det ikke var tilfældet og har beklaget dette forhold. Jeg forstår endvidere arresthusets udtalelse på den måde at arresthuset, fordi der var tale om et ganske enestående tilfælde, ikke har været opmærksom på den pågældende regel.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, herunder arresthusets beklagelse af at arresthuset ikke kontaktede lægen da den indsatte havde været fikseret ud over et døgn. Direktoratet har endvidere oplyst at direktoratet går ud fra at personalet nu er blevet vejledt om reglerne i forbindelse med fiksering ud over 24 timer (daglig orientering af læge og indberetning til direktoratet) og har oplyst at have meddelt arresthuset at disse regler bør medtages i arresthusets interne instruks (se endvidere ovenfor under pkt. 8.4.2.).

Jeg er enig i at det er beklageligt at der ikke blev forholdt i overensstemmelse med cirkulærets § 13, stk. 5. Idet jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden er opmærksom på denne regel, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Idet jeg samtidig henviser til det som jeg har anført ovenfor under pkt. 8.4.2. om arresthusets interne instruks, beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af instruksens om sikringscelleanbringelse når instruksens foreligger i en ny udgave.

Ad 8.4.10.

Jeg stillede mig umiddelbart tvivlende over for om der i det ovennævnte tilfælde (rapport af 14. november 1999) - hvor den indsatte var fikseret i 31 timer og 35 minutter - havde været etableret fast vagt. Jeg bad arresthuset om en udtalelse herom. Jeg bad tillige arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser om det forhold at der var gået op til otte timer mellem noteringer om tilsyn.

Jeg oplyste samtidig at ombudsmanden i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet i Horsens havde anmodet direktoratet om en nærmere udtalelse vedrørende begrebet "fast vagt".

Direktoratet har i den anledning den 22. januar 2001 udtalt følgende:

” ...

Det er direktoratets opfattelse, at begrebet 'fast vagt' skal forstås i overensstemmelse med § 13, stk. 3, i cirkulære om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv., jf. følgeskrivelsens punkt 7.

Der ligger heri blandt andet, at den for anbringelsen ansvarlige umiddelbart efter fikseringen bør udpege en fængselsfunktionær eller anden medarbejder til opgaven. I overensstemmelse med følgeskrivelsens punkt 7 bør det så vidt muligt sikres, at den pågældende er en erfaren, fastansat medarbejder, fortrinsvis med et godt kendskab til den fikserede. Det bør så vidt muligt undgås, at den der udpeges til at være fast vagt, har deltaget i den aktuelle fiksering.

I det omfang, det er foreneligt med tilrettelæggelsen af det øvrige arbejde på afdelingen bør den enkelte faste vagt så vidt muligt fortsætte med opgaven indtil arbejdstidens ophør. Når arbejdstiden ophører, eller når den faste vagt af andre grunde ikke kan fortsætte med opgaven, bør den for anbringelsen ansvarlige udpege en ny fængselsbetjent mv. til opgaven. Hver gang der udpeges en fast vagt bør dette så vidt muligt ske under hensyntagen til de i følgeskrivelsen nævnte kriterier, samt under hensyntagen til, at den enkelte faste vagt længst muligt kan varetage tilsynet med den pågældende.

Det er direktoratets opfattelse, at tilrettelæggelsen af arbejdet på den enkelte institution og hensynet til belastningen ved at observere indsatte i længere tid kan nødvendiggøre, at en ansat, der er udpeget til fast vagt, må flyttes til anden tjeneste, ligesom hensynet til at sikre, at den bedst egnede ansatte udpeges til opgaven kan betyde, at der udpeges en ansat, som kort tid efter må afløses som fast vagt på grund af arbejdstidens ophør.

Det er således direktoratets opfattelse, at et enkelt tilsyn eller et meget lille på hinanden følgende antal tilsyn, der foretages af den samme fængselsfunktionær, hvorefter tilsynet overgår til at blive udført af en anden fængselsfunktionær, godt kan siges at være udført af en 'fast vagt', såfremt de i cirkulæret og følgeskrivelsen nævnte hensyn samtidig er blevet varetaget.

...”

Ombudsmanden meddelte den 30. marts 2001 i forbindelse med sin opfølgingsrapport nr. 1 vedrørende inspektionen af Statsfængslet i Horsens at han ingen bemærkninger havde til det som direktoratet havde anført.

Arresthuset i Esbjerg har om den konkrete sag (rapport af 14. november 1999) oplyst at der har været tale om fast vagt efter cirkulæret i sagen. Om det forhold at det ikke jævnligt er noteret på sagen at der er foretaget tilsyn, har arresthuset henvist til at der kun har været foretaget notat på tilsynsskemaet hvis der har været ændringer i den indsattes forhold. Af dette forhold kan det derimod ikke udledes at der ikke har været en fast vagt. Arresthuset har i sin udtalelse endvidere oplyst den nærmere baggrund for den langvarige fiksering.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysning om at der har været etableret fast vagt efter cirkulærets § 13, stk. 3. Direktoratet har endvidere oplyst at spørgsmålet om notatpligt i sager om fikserede sikringscelleanbragte indsatte har været drøftet i forbindelse med rejseinspektionens besøg den 19. juni 1996 i arresthuset. Direktoratet finder det meget beklageligt at den faste vagt ikke har gjort notat om at der er foretaget tilsyn mindst hvert kvarter, jf. direktoratets vejledning af 27. maj 1994 om brug af rapporter og observationsark i forbindelse med anbringelse i observationscelle og sikringscelle der dog ikke er optaget i Kriminalforsorgens cirkulæresamling. Direktoratet har meddelt arresthuset dette.

Jeg har noteret mig det oplyste og tager til efterretning at direktoratet har meddelt arresthuset at det er meget beklageligt at den faste vagt ikke har gjort notat om at der er foretaget tilsyn mindst hvert kvarter, jf. direktoratets vejledning af 27. maj 1994 om brug af rapporter og observationsark i

forbindelse med anbringelse i observationscelle og sikringscelle. Jeg foretager mig ikke mere på dette punkt.

Ad pkt. 8.4.11.

Jeg bad med henvisning til cirkulærets § 16, stk. 2, arresthuset om at oplyse om der i sagen med den langvarige fiksering (rapport af 14. november 1999) var sket indberetning til direktoratet.

Arresthuset har oplyst at der ikke er sket indberetning til direktoratet og har henvist til arresthusets bemærkninger om denne sag vedrørende pkt. 8.4.9. ovenfor.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, herunder arresthusets beklagelse af at der ikke skete indberetning efter reglerne da den indsatte havde været fikseret i over et døgn. Også direktoratet har i øvrigt henvist til sine bemærkninger under pkt. 8.4.9.

Jeg er enig i at det er beklageligt at der ikke er forholdt i overensstemmelse med cirkulærets § 16, stk. 2, men jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette punkt ud over at henvise til at spørgsmålet om indberetning til direktoratet er omfattet af direktoratets henstilling til arresthuset i forbindelse med ændringer i arresthusets interne instruks (se ovenfor under pkt. 8.4.9.).

Ad 8.4.12. – (udstrækningen af sikringscelleanbringelse/fiksering)

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om udstrækningen af såvel anbringelse i sikringscelle som anvendelse af fikseringsmidler i fire tilfælde.

Arresthuset har i sin udtalelse henvist til det som arresthuset har anført i rapporterne i de fire sager. Arresthuset har bemærket at det vedrørende sikringscelleanbringelsen den 22. juni 1999 fremgår af (den forudgående) observationscellerapport (af 21. juni 1999) hvorfor arrestforvareren bestemte at den indsatte ved tilbagekomst fra hospitalet skulle fikseres.

Direktoratet har i sin udtalelse anført at den indsatte i rapport af 18. februar 1999 truede med at ødelægge inventaret i venterummet hvis han ikke her og nu blev kørt tilbage til Arresthuset i Kolding. Direktoratet har endvidere anført at det bl.a. fremgår at der først ville være afgang til Arresthuset i Kolding senere på dagen (kl. 20.10). Da der kun forelå trussel om hærværk, var betingelserne for anbringelse i sikringscelle efter direktoratets opfattelse ikke opfyldt, men alene betingelserne for anbringelse i observationscelle, jf. cirkulærets § 1, nr. 1. Direktoratet har derfor fundet det beklageligt at den indsatte blev anbragt i sikringscelle og i den forbindelse blev fikseret.

Direktoratet har endvidere om rapport af 3. juni 1999 anført at den indsatte blev sikringscelleanbragt med fiksering for at hindre selvmord eller selvbeskadigelse. Direktoratet har ingen bemærkninger til den tidsmæssige udstrækning af opholdet i sikringscellen, idet den indsatte i hvert fald indtil kl. 00.40 fremkom med trusler, ligesom en vækning ville kunne medføre en ny optrapning af situationen. Derimod finder direktoratet at fikseringen burde være bragt til ophør da indsatte var faldet til ro og sov (ca. kl. 01.40).

Direktoratet har heller ingen bemærkninger til udstrækningen af sikringscelleanbringelsen den 22. juni 1999. Derimod finder direktoratet ikke at den indsatte skulle have været fikseret, idet han siden anbringelsen i sikringscellen lå roligt, virkede rolig eller sov/døse. Direktoratet finder det således beklageligt at den indsatte blev fikseret. Den indsatte burde i stedet, efter direktoratets opfattelse, have været anbragt i sikringscelle med fast vagt.

Direktoratet har for så vidt angår sikringscelleanbringelsen den 14. november 1999 fundet at fikseringen skulle have været bragt til ophør ca. kl. 03.50, da den indsatte var faldet til ro, og at den indsatte om formiddagen den 14. november 1999 burde have været udtaget af sikringscellen og anbragt i observationscelle. Direktoratet finder det således beklageligt at den indsatte har været sikringscelleanbragt med fiksering i det omfang som arresthuset har oplyst.

Direktoratet har oplyst at have gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse af de fire konkrete sager.

Jeg tager direktoratets opfattelse af de fire sager til efterretning. Jeg har noteret mig at direktoratet har gjort arresthuset bekendt med sin opfattelse, og foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette spørgsmål. Jeg bemærker dog vedrørende rapporten af 18. februar 1999 at den omstændighed at den indsatte over for arrestforvareren fastholdt sine trusler om hærværk og erklærede sig indforstået med at blive anbragt i sikringscelle ikke kan gøre det "absolut påkrævet" at anvende sikringscelle, jf. betingelsen herom i cirkulærets § 8, stk. 2.

Ad 8.4.13.

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvem der i to tilfælde (rapporter af 6. og 18. februar 1999) traf afgørelse om ophør af anbringelse i sikringscelle.

Arresthuset har hertil oplyst at de to funktionærer der havde medvirket til anbringelsen i sikringscelle af arrestforvareren er bemyndiget til at træffe beslutning om ophør af samme. Arresthuset har endvidere oplyst at sådanne oplysninger vil fremgå af fremtidige rapporter.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, navnlig at det fremover vil blive noteret at afgørelsen om ophør er truffet i samarbejde med arrestforvareren.

Jeg tager det som arresthuset har oplyst vedrørende de to tilfælde til efterretning. Jeg har noteret mig at arresthuset vil notere sådanne oplysninger i fremtiden og foretager mig ikke mere vedrørende dette.

Ad pkt. 9. – Opfølgning.

Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger og udtalelser mv. som jeg har bedt om under pkt. 2.3.7., 6.9., 8.2.6., 8.4.2. og 8.4.9., tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

Jeg henleder endvidere direktoratets opmærksomhed på det jeg har anført under pkt. 8.4.9. (underretning fra direktoratet om resultatet af Politimesteren i Esbjergs gennemgang af sager og hans initiativer i den forbindelse).

Ad pkt. 10. – Underretning.

Denne opfølgingsrapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen

